

ARHEOLOGIJA ZA JAVNOST IN MUZEOLOGIJA

Verena Perko

KAJ JE ARHEOLOGIJA ZA JAVNOST?

- Je sklop znanj in praks o komuniciranju arheoloških podatkov in interpretiranju arheoloških vsebin širši javnosti z namenom pritegniti pozornost in vzbuditi v sodobni družbi zanimanje za dediščino.
- V ZDA se imenuje Public Archaeology, UK Community Archaeology/ itd.
- Cilj je pritegniti splošno javnost v procese raziskovanja in ohranjanja arheološke dediščine v izvirnem prostoru, včasih tudi vzpodbuditi podporo izkopavanjem in raziskovalnim projektom.
- Večji del AZJ izvajajo društva in posamezniki, včasih skupaj z muzeji na način aktivnega sodelovanja lokalnih javnosti. Vsaka dežela ima svojo specifikko delovanja, direktno presajanje praks se običano ne obnese.

VZROKI ZA NASTANEK ARHEOLOGIJE ZA JAVNOST: DRUŽBENO ETIČNA VPRAŠANJA

- Uničevanje najdišč in arheološke dediščine (ki jih brez sodelovanja javnosti ni moč učinkovito varovati).
- Plenjenje in nedovoljena izkopavanja.
- Preprodaja arheoloških predmetov.
- Vandalizem na arheoloških najdiščih in spomenikih.
- Protipravno prisvajanje arheološke dediščine.
- Zagotavljanje dostopnosti in učinkovite komunikacije strokovnjakov z lokalnimi javnostmi.
- Hitro naraščanje zanimanja za arheološko dediščino in turizem
- Pojav zasebnih izkopavalnih podjetij
- Etična vprašanja interpretacije (človeških ostankov).
- Itd.

Najpomembnejši vzrok za pojav arheologije za javnost so hitre in nenadzorovane spremembe v okolju ter velike identitetne, izobraževalne in družbeno-ekonomske potrebe sodobne družbe.

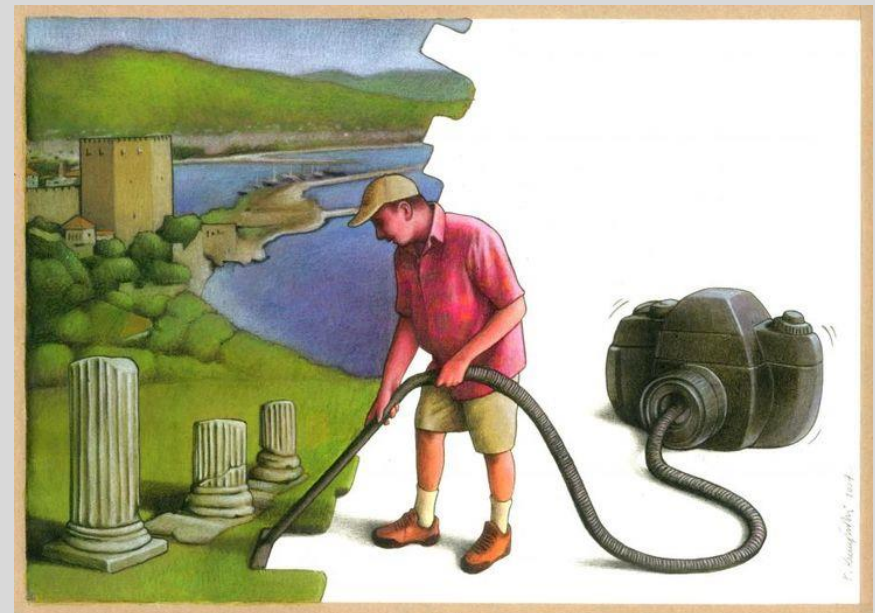
ARHEOLOGIJA ZA JAVNOST: METAZNANOST

PODROČJA:

- Arheologija
- Muzeologija
- Interpretacija / hermenevtika
- Komunikacija / informatika
- Etika
- Menedžment in turizem
- Zakonodaja in mednarodne listine

ARHEOLOŠKA ZNANOST IN JAVNOST

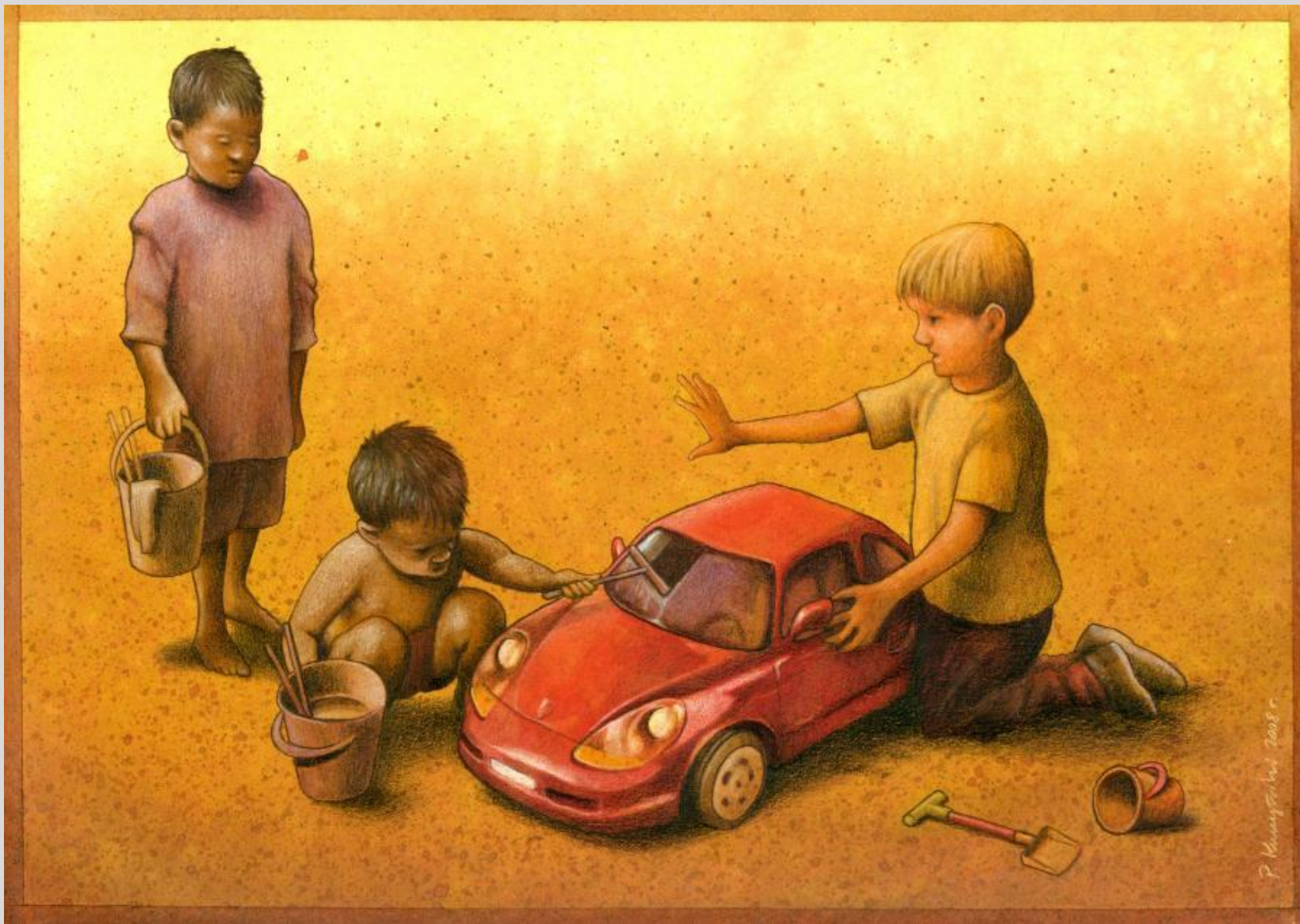
- Pomen znanstvene paradigme
- Značilnosti procesne in poprocesne arheologije
- Znanstveni jezik in javnost
- Interpretacija arheološke dediščine
- Sodobna tehnologija

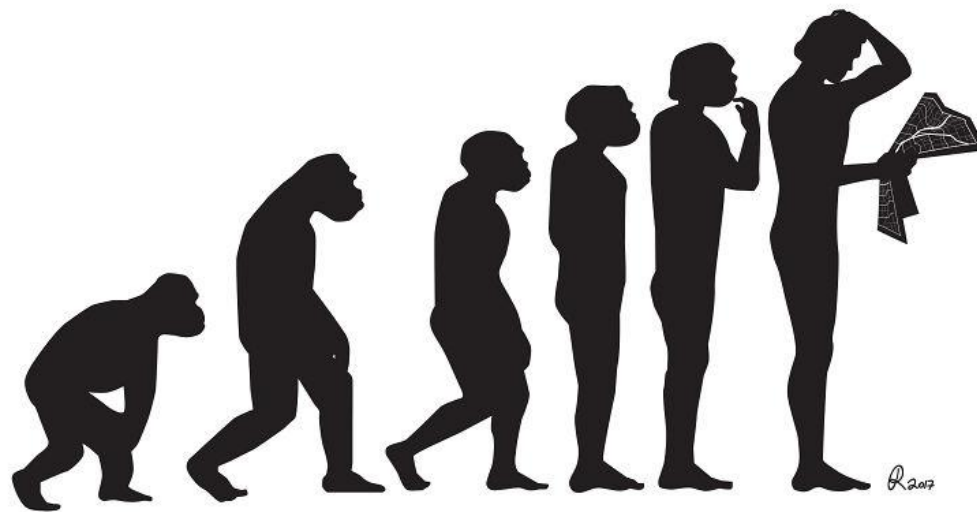
SEDEM SMRTNIH GREHOV SODOBNE DRUŽBE ALI KAKO RAZUMETI POTREBE DRUŽBENEGA OKOLJA

Glavna značilnost: spremembe, spremembe, spremembe
/po Zygmutu Baumanu tekoča družba/

- Uničevanje
- Nestalnost in izkoreninjenost
- Izguba identitete
- Družba simulakre / po Baudrillardu s ciljem popolnega nadzora in manipulacije/
- Atomizacija in individualnost
- Odsotnost empatičnosti in odgovornosti do skupnosti
- Lakota po doživljajskosti in avtentičnosti

DRUŽBA NASPROTIJ: DIVIDE ET IMPERA!

MIT O NEPRETRGANEM RAZVOJU
(ELITIZEM, RASIZEM, ŠOVINIZEM)

POTROŠNIŠTVO IN USTVARJANJE UMETNIH POTREB

ZASIČENOST S PODATKI

Pawel Kuczynski

SAMOZADOSTNOST IN NEKRITIČNOST

RAZKORENINJENOST IN ODTUJENOST

VREDNOTE, VREDNOTE, VREDNOTE...

- **Modernizem:** materialna osnova in vrednote preživetja - delo, zaupanje v državo in znanost (politična nevtralnost)
- **Postmodernizem:** toleranca (sprejemanje drugačnosti), okoljska osveščenost, kritična distanca in aktivno sodelovanje

JAVNOST

Modernizem: pasivna javnost

Postmodernizem: dejavne javnosti

POTREBE

Modernizem: metanarativnost (polifemski pogled na preteklost)

Postmodernizem: multinarativnost (kolektivni spomin, osebne zgodbe, regionalizem...)

IGOR MORSKI, MANIPULACIJA MANIPULACIJE

NEVARNOSTI: MANIPULACIJA

KAKŠNA JE DRUŽBENA VLOGA DEDIŠČINE?

Rembrandt: Aristotel „se posvetuje“ s Homerjem

KAKO NAJ POSTANE (ARHEOLOŠKA) DEDIŠČINA DRUŽBENA VREDNOTA?

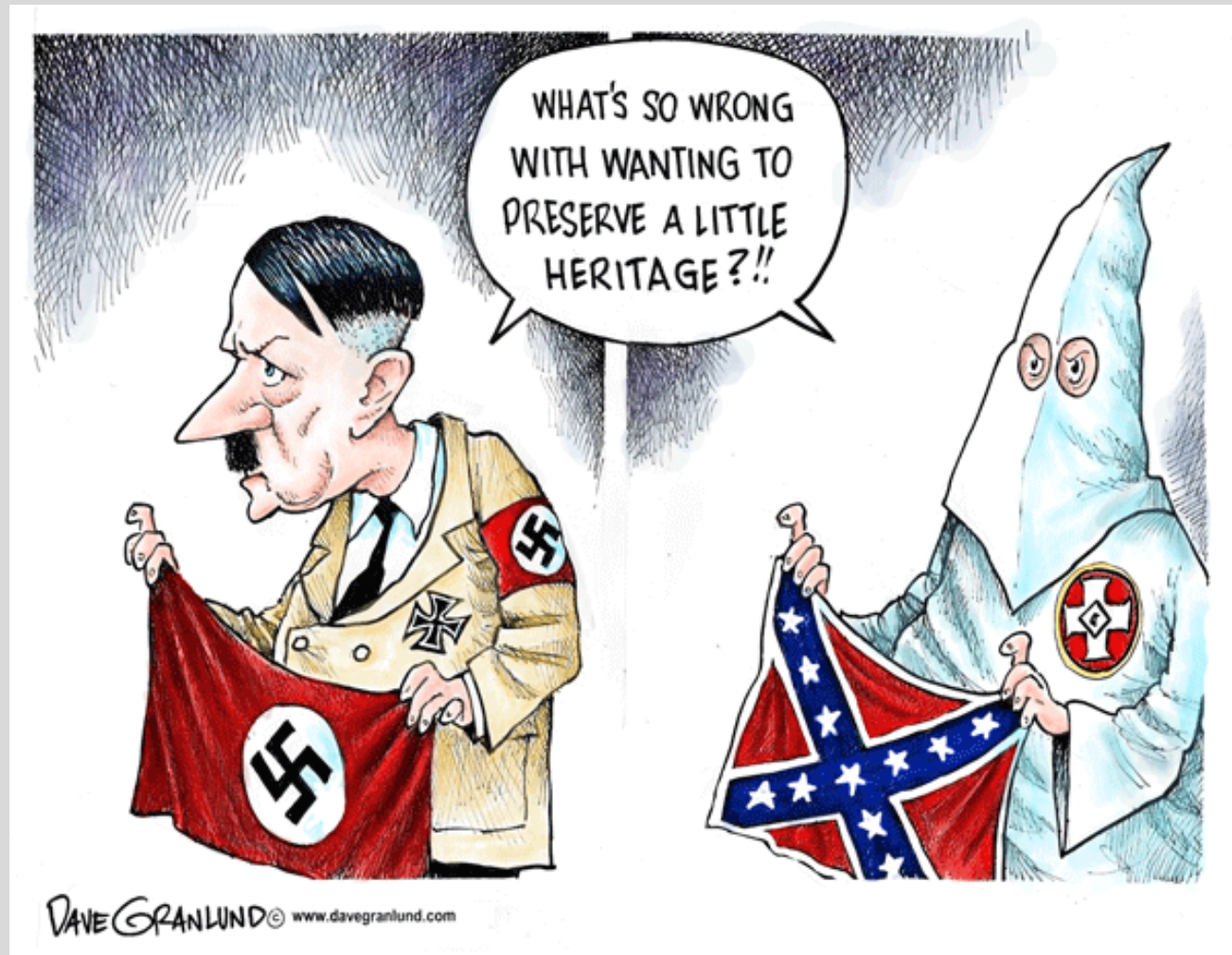
Atene, muzealizacija arheoloških odkritij, odkritih pri gradnji postaje na podzemni železnici.

1. VPRAŠANJE: Kako komunicirati, da nas bo javnost razumela?

KAJ (VSEBINA) + KOMU (JAVNOST) + KAKO= KOMUNIKACIJA

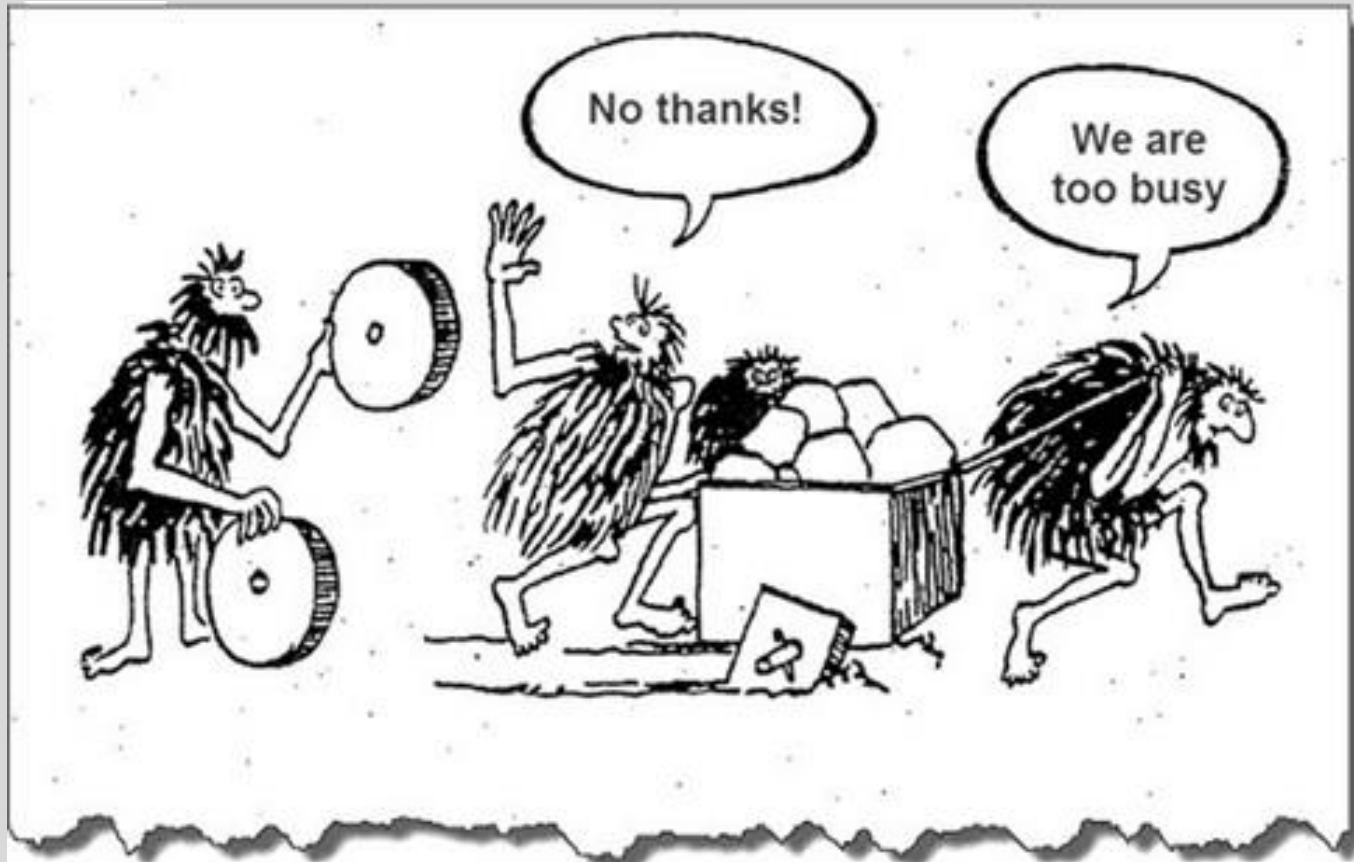
2. VPRAŠANJE: Kako komunicirati, da da bi se izognili zlorabam dediščine?

NA ZAČETKU DOLOČITI IZHODIŠČA: NAMEN IN SPOROČILO

- Širjenje znanja
- Širjenje veščin
- Poznavanje okolja
- Poznavanje lastne preteklosti
- Kritično opazovanje
- Varovanje dediščine
- Aktiviranje okoliškega prebivalstva
- Odpiranje ograj znanosti
- Izgon iz dediščinskega raja

KAKO NAPREJ, KO TEMELJNE ZNANOSTI NE ZADOSTUJEJO?

Ne se koles, ops, teoretičnega znanja!

NAJPOMEMBNEJŠE TEME ARHEOLOGIJE ZA JAVNOST

- Etika
- Zakonske podlage
- Interpretacija
- Komunikacija

KOMUNIKACIJA

INTERPRETACIJA

ZAJEMANJE IN OBDELAVA
PODATKOV

IZKOPAVANJA,
ZNANSTVENE RAZISKAVE S PODROČJA TEMELJNIH ZNANOSTI

KOMUNIKACIJA, INTERPRETACIJA

polje sodobne muzeologije

Muzeologija se ukvarja:

- **s preučevanjem muzealnosti kulturne in naravne dediščine** (identificira lastnosti predmeta / najdišča /nesnovne dediščine/, zaradi katere je vreden muzealizacije),
- **z delovanjem muzejev** (širi vedenje o družbeni vlogi sodobnih muzejev)
- **z odnosom muzejske teorije in praks** (na podlagi dobrih praks gradi doktrino in nova teoretična spoznanja)
- **z oblikami komunikacijskega delovanja** (s polja informatike prenaša in oblikuje spoznanja o specifični dediščinski komunikaciji).

MUZEALNOST IN KOMUNIKACIJA

Muzealnost se nanaša na slojevitost dokumenta ali informacije kot lastnosti potencialnega ali realnega muzejskega predmeta.

Komunikacijski vidik prepoznava večplastnost vzpostavljanja povezav med muzealijami na podlagi variabilnih količin informacij in sporočil.

- **Snovne informacije** so stabilne (material, struktura, oblika),
- **Družbene informacije** so spremenljive, odvisne od interpretacije podatkov (dejavniki: strokovnjaki, okolje in potencialni uporabniki).

MUZEOLOGIJA, INFORMATIVNA VEDA

Muzeologija se ukvarja s sistematičnim preučevanjem procesov nastajanja, oddajanja in širjenja informacij, „uskladiščeni“ v dediščinskih predmetih (muzealijah).

DEDIŠČINSKI PREDMETI, DOKUMENTI IZVORNEGA OKOLJA IN USTVARJALCI MUZEALIZIRANE REALNOSTI

Muzejski predmet postane v procesu muzealizacije:

- **dokument** izvornega okolja (arheoloških in drugih znanstvenih polj),
- **vir informacij** (znanstvenih, družbeno kulturnih itd.)
- **nosilec sporočil** (v procesu komunikacije)

Prvo in delno tudi drugo področje prekrivajo **temeljne muzejske znanosti** (arheologija, etnologija itd.), drugo in tretje pa **muzeologija** s pomočjo informatike.

DEFINICIJA KOMUNIKACIJSKEGA PROCESA

Predmeti postanejo v procesu muzealizacije **nosilci sporočil** (v obliki kompleksnih informacijskih sporočilnih sklopov) uporabnikom, s katerimi smo jih povezali v komunikacijskem odnosu.

Komunikacijski proces obsega:

- prenos, razpečevanje, tolmačenje (interpretacija) in koriščenje informacij, ki jih dediščinski predmeti in muzealije (kot dokumenti avtentične in ustvarjalci muzealizirane realnosti) nosijo v sebi.

Hvala, da ste mi prisluhnili!